

«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»

Ректори Донишгоҳи миллии
Тоҷикистон профессор
Хушваҳзаде Ҳамид

«30» июни соли 2022.

ХУЛОСАИ ДОНИШГОҲИ МИЛЛИИ ТОҶИКИСТОН

Диссертасияи «Тасвири бадеии воқеияти иҷтимоӣ дар насири мустаҷади Ӯрун Кӯҳзод» барои дарёфти дараҷаи илми доктори фалсафа (Ph.D) – доктор аз рӯйи ихтисоси 6D020500 – Филология (6D020500 – Адабиёти тоҷик) дар кафедраи назария ва адабиёти навини форсии тоҷикии факултети филологияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ба анҷом расидааст.

Каримова Ҳилола Қодиралиевна соли 2017 зинаи бакалаври факултети журналистикаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистонро аз рӯйи ихтисоси иттилоот ва робита ва соли 2019 зинаи магистратураи факултети филологияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистонро аз рӯйи ихтисоси забон ва адабиёти тоҷик ҳатм карда, аз соли 2019 то соли 2022 ба ҳайси докторанти фалсафа (Ph.D)-и кафедраи назария ва адабиёти навини форсии тоҷикии факултети филологияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон фаъолият намудааст.

Мушовири илми Ҳилола Каримова доктори илми филология, профессор, узви вобастаи Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон Кӯчарзода Аламхон мебошад.

Мавзуи диссертасия дар Шурои олимони факултети филологияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон аз 21.12.2019, қарори №4 тасдиқ шудааст.

Каримова Ҳилола Қодиралиевна ҳангоми таҳсил дар зинаи докторантурা – доктори фалсафа (Ph.D) талаботи нақшай таълимӣ ва илмиро иҷро

намуда, соли 2022 маълумотномаи академӣ оид ба фанҳои азбарнамуда ва супоридани имтиҳонҳои маҷмӯй (комплексӣ) гирифтааст.

Аз муҳокимаи диссертатсия чунин натиҷагири қарда шуд:

Адабиёти нимаи дуюми садаи XX ва давраи Истиқлол аз ҷумлаи марҳалаҳои муҳимму пурғановати адабиёти давраи нави тоҷик маҳсуб ёфта, дар ҳаёти иҷтимоӣ, доираҳои адабию фарҳангӣ ва шаклу анвои адабӣ дигаргунӣ ва таҳаввулоти ҷашнрас сурат гирифтааст. Таҳқиқи ҳамаҷонибаи чунин дигаргунуҳо ва баррасии осори ҷеҳраҳои намоёни адабии ин давра аз ҷумлаи вазифаҳои муҳимми илми адабиётшиносӣ маҳсуб меёбад. Бо назардошти ҳамин андешаҳо дар диссертатсияи Ҳилола Каримова баррасии тасвири бадеии воқеяти иҷтимоӣ дар насири мустанади Ӯрун Қӯҳзод ва хусусан, таҳқиқи осори мустанади нависанда мавзуи мубрам ва тозаи илмӣ арзёбӣ гардидааст.

Аз баррасӣ ва натиҷагириҳои муаллифи диссертатсия бармеояд, ки дар рушди насири мустанади тоҷик ва тасвири бадеии воқеяти иҷтимоӣ дар он М. Юсуфзода, С. Ализода, С. Айнӣ, А. Муҳиддинов, Ҷ. Икромӣ, М. Миршакар, М. Турсынзода, Б. Фафуров, С. Улуғзода, А. Сидқӣ, Т. Усмон, М. Наҷмиддинов, Ф. Муҳаммадиев, Ӯ. Қӯҳзод ва дигарон саҳми арзанда гузошта, онҳо доир ба мавзӯъ ва масъалаҳои мубрами замон асарҳои мустанад оғарида, дар ташаккули афкори омма ва баланд бардоштани ҳисси ватанпарастиву ифтихори миллии ҳалқи тоҷик хидматҳои шоиста анҷом додаанд. Аз ин ҷиҳат, ба доираи таҳқиқ фаро гирифтани осори бадеӣ ва мустанади Ӯрун Қӯҳзод муҳим ва саривактӣ буда, ба ин восита вижагиҳои осори нависанда ва ҷойгоҳи ӯ дар адабиёти давраи нави тоҷик муайян гардида, дар таҳқиқи масъалаҳои дигари баҳсталабу мубрами илми адабиётшиносӣ низ ёрӣ расонида метавонад.

Муаллифи диссертатсия ба шакли муфассал ба таҳлилу баррасӣ гирифтани масъалаи тасвири бадеии воқеяти иҷтимоӣ дар насири мустанади Ӯрун Қӯҳзодро мақсади асосии таҳқиқи диссертационӣ қарор дода, дар баробари ин, мавқеи нависандаро дар инъикоси масъалаҳои

мубрами замон, дарацаи мавчудияти омилҳои таъсирбахш дар насири мустанади адиб ва таносуби бадеяту воқеиятро дар осори ў муайян карда, ба баррасии баҳсҳову андешаҳои алоҳида дар мавриди муносибат ва мавқеи нависанда дар раванди адабӣ пардохтааст. Барои расидан ба ин ҳадафҳо муаллиф дар назди худ **чунин вазифаҳо** гузаштааст:

- таъйини умумияту фарқияти насири мустанади тоҷик аз илмҳои дигар;
- ошкор соҳтани ҷанбаҳои публитсистии осори бадеии Ӯрун Кӯҳзод, маҳсусан романи «Ҳайҷо»;
- муайян намудани мундариҷаи ғоявии осори адиб ва мавқеи муаллиф дар осори мустанад;
- таҳқиқи мансубияти жанрии осори мустанади Ӯрун Кӯҳзод;
- дар асоси омӯзиши жанрҳои серистеъмоли насири мустанади нависанда, чун мақола, фелетон, очерк, лавҳа, эссе ва памфлет баррасии ҷараёни ташаккулу такомули ҷаҳонбинии иҷтимоӣ ва ғояҳои меҳандӯстиву ифтиҳори миллии адиб;
- таҳқиқи забон ва сабки баёни осори мустанади Ӯрун Кӯҳзод;
- таҳқиқу таъйини дарацаи истифодаи воситаҳои тасвир ва ба ин восита ҷанбаҳои бадеии осори мустанади нависанда.

Ба сифати мавод ва ё сарчашмаҳои асосии таҳқиқ асару маҷмуаҳои Ӯрун Кӯҳзод – «Гардани ғам бишканед», «Сареву савдо», «Як сару сад ҳаёл», «Ғайр аз ҳӯрдан ва пӯшидан», «Ҳайҷо», «Бурротар зи тег», «Тоҷикони имрӯза», «Як рӯзи дароз, рӯзи бисёр дароз», «Ахлоқи воло, дафъи бало», «Ҷамъи парешон», «Ҳам кӯҳи баланд, ҳам шаҳри азим» ва очерку мақолаҳои дар солҳои гуногун дар маҷаллаҳои кишвар чопнамудаи ў мавриди истифода қарор гирифтаанд.

Ҳамчунин, диссертант дар ҷараёни баррасии масъалаҳои ба мавзуи таҳқиқӣ рабтдошта аз маводи бойгонии адиб, ёддошт, мақолаҳои устодон, чун М. Шакурӣ, Ф. Муҳаммадиев, Х. Шарифов, Ҷ. Бақозода, А. Саъдуллоев, А. Набавӣ, Н. Салимов, М. Муродов, А. Абдуҷабборов, Г.

Шарифова ва дигарон, ки доир ба осори бадей-публитсистии адаб маълумот медиҳанд, ҳадафмандона истифода намудааст.

Асосҳои назарӣ ва методологии ин диссертатсияро асарҳои илмию назариявии муҳаққиқону донишмандони рус Е. П. Прохоров, О. Михайлов, В. Огнев, Л. Демидчик, В.Т. Афанасев ва осори донишмандони тоҷик С. Табаров, М. Шукуров, X. Шарифов, А. Сайфуллоев, А. Саъдуллоев, А. Нуралиев, И. Усмонов, П. Гулмуродзода, М. Муродӣ, М. Абдуллозода ташкил медиҳанд.

Муаллифи диссертатсия дар раванди таҳқиқ аз методҳои таърихӣ, муқоисавӣ-таърихӣ, таҳлилӣ ва сифативу миқдорӣ истифода намуда, ба таҷриба ва дастовардҳои илмию методии гурӯҳи муҳаққиқони зикршуда такя кардааст.

Навғонии таҳқиқ дар он ифода меёбад, ки дар диссертатсияи мавриди назар осори Ӯрун Кӯҳзод аз нуқтаи назари ҳадафи эҷодӣ, замон ва воқеият, ҳақиқати таърихӣ, муносибати муаллиф ба воқеаҳо ва иштироки бевоситаи ў дар онҳо таҳқиқ шудааст. Диссертатсия дар ин ҷода маълумоти тозаро дар худ ҷой додааст.

Диссертатсияи номзадии Ҳилола Каримова аз чанд ҷиҳат аҳаммияти вижа дошта, **арзиши назариаш** дар он зоҳир меёбад, ки маводи дар ин таҳқиқот фароҳамомада ва хулосаҳои он дар омӯҳтани таърихи адабиёти давраи нави тоҷик ва баррасии баъзе масъалаҳои назарии насири мустанади муосири тоҷик мусоидат менамояд. Диссертант баъзе меъёрҳон эҷодӣ, аз ҷумла, интиҳоби мавзуъ, омӯзишу маърифати он, таҳияи тарҳи асар, қонунмандиҳои тасвир, маҳорати тасвиргароӣ ва образофариро бо диди тоза ба таҳлилу баррасӣ фаро гирифтааст, ки дар назарияи насири мустанад хеле зарур мебошанд.

Арзиши амалии кори диссертационии Ҳилола Каримова дар он зоҳир меёбад, ки мавод ва натиҷагириҳои таҳқиқро метавон дар оянда ҳангоми таълифи китобҳои дарсӣ, таҳияи воситаҳои таълимӣ, машғулиятҳои назариву амалии соҳаҳои адабиётшиносӣ, публитсистика

ва рӯзноманигорӣ истифода намуд. Маводи диссертатсия метавонад ба адабиётшиносон, муҳаққиқон ва пажӯҳишгарон ёрии амалӣ расонад.

Муҳтавои таҳқиқ ва мундариҷаи асосии диссертатсияи Ҳилола Каримова дар 9 мақолаи чопнамудаи муаллиф, аз ҷумла 6 мақола дар маҷаллаҳои тақризшаванди Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон инъикос ёфтааст, ки рӯйхати онҳо дар зер оварда мешавад:

[1-М]. Қӯчаров, А., Каримова, Ҳ. Нигоҳе ба публитсистикаи Ӯрун Кӯҳзод / А. Қӯчаров., Ҳ. Каримова // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2019. – №5. – С. 168-171.

[2-М]. Каримова, Ҳ. Мавқei фелетон дар публитсистикаи Ӯрун Кӯҳзод / Ҳ. Каримова // Паёми Донишгоҳи омӯзгорӣ. Бахши адабиётшиносӣ. – Душанбе, 2020. – №4 (87). – С. 181-183.

[3-М]. Каримова, Ҳ. Памфлет дар публитсистикаи Ӯрун Кӯҳзод / Ҳ. Каримова // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2021. – №2. – С. 190-194.

[4-М]. Каримова, Ҳ. Истифодаи санъатҳои бадеӣ дар осори публитсистии Ӯрун Кӯҳзод / Ҳ. Каримова // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2021. – №4. – С. 186-191.

[5-М]. Каримова, Ҳ. Ҳусусиятҳои мундариҷавии очеркҳои Ӯрун Кӯҳзод / Ҳ. Каримова // Суханшиносӣ. – Душанбе, 2021. – №3. – С. 162-169.

[6-М]. Каримова, Ҳ. Ҷанбаи публитсистии осори бадеии Ӯрун Кӯҳзод / Ҳ. Каримова // Гузоришҳои Академияи миллии илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон. – Душанбе, 2021. – №1 (013). – С. 187-192.

Кафедраи назария ва адабиёти навини форсии тоҷикии факултети филология ва кафедраи матбуоти факултети журналистикаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон диссертатсияи Каримова Ҳилола Қодиралиевнаро дар мавзуи «Тасвири бадеии воқеяяти иҷтимоӣ дар насрӣ мустанади Ӯрун

Кӯҳзод» кори анчомёftai илмӣ ва муҳимму зарурӣ мөхисобанд, ки дар сатҳи зарурии илмию таҳқиқӣ таълиф шуда, ба талаботи кори диссертационӣ ҷавобгӯ мебошад. Дар ин замана, диссертасияи мазкур ба ҳимоя ва барои дарёfti дараҷаи илмии доктори фалсафа (Ph.D) – доктор аз рӯи ихтисоси 6D020500 – Филология (6D020500 – Адабиёti тоҷик) тавсия мешавад.

Хулоса дар ҷаласаи муштараки кафедраҳои назария ва адабиёti навини форсии тоҷикии факултети филология ва матбуоти факултети журналистикаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон қабул гардид.

Иштирок дошт: 14 нафар. Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор» – 14 нафар, «зид» – нест, «бетараф» – нест, қарори № 13, аз 28.06.2022.

номзади илми филология, дотсент,

мудири кафедраи назария ва

адабиёti навини форсии тоҷикӣ

Муҳаммадизода Қ. М.

номзади илми филология, дотсент,

мудири кафедраи матбуот

N. Usmonova

Усмонова Н.

Котиби илмӣ,

номзади илми филология

I. Bobomullaev

Бобомаллаев И.

«Тасдиқ мекунам»:

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои
маҳсуси Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

«30» июни соли 2022

Тавкиев Э.Ш.